

Motion till riksdagen 2005/06:Ub289

av Kerstin Engle (s)

Mat och hälsa

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av förbättrad och utökad kost- och konsumentkunskapsundervisning i skolorna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om införande av Ät-rätt-linjer.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att skolorna bör göras till läsk- och godisfria zoner.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att landsting och kommuner bör uppmuntras att satsa mer på tjänster som dietister och hälsoupplysare.¹

¹Yrkandena 2 och 4 hänvisade till SoU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Sveriges befolkning drabbas alltmer av övervikt. Även barn och ungdomar blir fetare. Enligt en rapport från Karolinska Institutet från oktober 2002 framgår att var femte 18-åring är överviktig. Enligt statistik från tre årskullar mönstrande unga män lägger varje årskull på sig några hekto. Hela gruppen 18-åringar närmar sig efterhand gränsen för övervikt. Den överviktiga befolkningen i Sverige har de senaste 20 åren ökat med 50 %. I USA är 35 % av befolkningen normalviktig och faran är stor att även Sveriges befolkning går mot denna negativa utveckling.

Idag är många medvetna om riskerna att drabbas av sjukdom, som t ex diabetes och högt blodtryck. Detta drabbar samhället med ökade kostnader för sjukskrivningar och behandlingar. Ökade läkemedelskostnader blir ett allt större problem. Många läkare ser idag allvarligt på utvecklingen, inte minst när det gäller barns övervikt. Samtidigt är det inte alltid så lätt för läkaren att få tid till samtal och kostrådgivning i de ibland ganska korta mötena med patienten. Men vi har många andra yrkesgrupper i vårt samhälle som har utbildning för att klara kost- och motionsrådgivning.

Det vore mycket värdefullt om kostrådgivning och hälsouppllysning får ett större utrymme som alternativ till medicinering både i förebyggande syfte och när följsjukdomar redan uppkommit.

De flesta anser att dietister och hälsoupplysares kunskaper är viktiga och värdefulla men det avspeglas inte när landsting, regioner och kommuner inrättar tjänster. Att förebygga sjukdom måste vara en av samhällets viktigaste uppgifter även om det ger avtryck i budgeten först i framtiden.

Det största ansvaret för barns hälsa och matvanor ligger hos föräldrarna. Men dagens samhälle gör det så mycket svårare för föräldrarna. Reklamen vänder sig alltmer till barn, både direkt och indirekt, som har svårt att värja sig emot de förföriska budskapen. Det måste vara samhällets uppgift att skapa bättre förutsättningar för föräldrarna att kunna värna sina barns hälsa och stötta föräldrarna i att ge barnen goda matvanor.

Vi måste se till att föräldrar också får möjlighet att inhämta kunskap. En parallell kan dras med de framgångsrika Sluta Röka-linjerna som många medborgare haft glädje av. Ät-rätt-linjer skulle kunna vara ett värdefullt komplement till annan information.

Den mat som skolorna erbjuder på skolluncherna måste också vara av god kvalitet. Här förekommer stora skillnader i landet hur mycket kommunerna avsätter till skolmat. Även skolans personal måste erbjudas vidareutbildning så att alltid det bästa alternativet väljs.

De som tillhandahåller luncher för många människor dagligen har ett stort ansvar. Att producera och marknadsföra livsmedel innebär också ett ansvars-gande. Inte minst gäller detta dem som marknadsför och producerar livsmedel till våra skolmåltider.

Även i ett så värdefullt mål som skollunchen har undersökningar visat att fettinnehållet ligger över den rekommenderade mängden. Därför är fortbildning av skolans personal av största betydelse. Genom bättre information och medvetenhet kan det ökande problemet med övervikt minskas utan att det

Fel! Okänt namn på

positiva kring måltiderna försvinner. Att samlas tillsammans runt ett dukat bord ger en värdefull gemenskap som inte ska gå förlorad för att fler blir medvetna om kostens roll för hälsan.

Information och utbildning måste börja redan i skolan, vilket innebär att hem- och konsumentkunskapsämnet behöver uppvärderas. Hemkunskapslärarna har en självklar roll i att skapa goda matvanor och att lära eleverna att ifrågasätta och stå emot reklambudskap. De flesta är överens om att daglig motion i skolan är viktigt och många skolor har också infört detta på schemat. Här spelar lärarna också en viktig roll som förmedlare av både nyttan och glädjen av motion och även att kunna förmedla kostkunskap och sunda levnadsvanor.

Skolans roll som kunskapsbärare i hem- och konsumentkunskap får inte saboteras av att eleverna på skolorna har möjlighet att inhandla produkter som läsk och godis. Detta står helt i kontrast till budskapet man fått på lektionerna. Det bör därför vara självklart för alla att göra skolan till en godis- och läskfri zon.

Stockholm den 26 september 2005

Kerstin Engle (s)